

חוק הניקוז והגנה מפני שיטפונות התשי"ח 1957

מפעל ניקוז

הסדרת סכר אלומות

תוכנית מספר 4-14162

הוראות התכנית

מגישת התכנית: רשות ניקוז כנרת

יוני 2021

טבלת עדכונים

מס'	מהות העדכון	תאריך	שם המעדכן
1	עדכון הוראות התכנית	03.06.2021	אנג'ל זוסמן

תוכן עניינים

1.	נתונים כלליים	3
1.1	רשות הניקוז	3
1.2	פרטי מתכנן התכנית	3
1.3	רשימת תוכניות מצורפות	3
1.4	רשימת נספחים מצורפים	3
1.5	רשימת קבצים מצורפים	3
1.6	רשימת מסמכים נלווים	3
1.7	שטח התוכנית	3
1.8	מחוז מנהל התכנון	4
2.	רקע	4
2.1	תקציר	4
2.2	נתוני רקע	5
2.3	מטרת העבודה	5
2.4	מהות התוכנית	5
2.5	תרשים סביבה	5
2.6	פרוט העבודות הדרושות להקמת מפעל הניקוז	6
2.7	תוכניות החלות על השטח (בהתאם לתשריט המצורף בנספח הסטטוטורי)	7
3.	עבודות ושימושי קרקע	8
3.1	הוראות כלליות לשימושים והגבלות	8
3.1.1	הוראות התכנית	8
3.1.2	הגדרות	8
3.1.3	יחס לתוכניות אחרות ובקשות להיתרי בנייה:	9
3.1.4	הוראות כלליות לשימושים והגבלות:	9
3.2	רשימת פרסום תפיסת מקרקעין	11

11..... 3.3 תיאור תשתיות בתחום התוכנית

12..... 4. אומדן השקעות

1. נתונים כלליים

1.1 רשות הניקוז

רשות ניקוז ונחלים כנרת
כתובת: עמק הירדן, צמח, 1510501
טלפון: 04-859-1914

1.2 פרטי מתכנן התכנית

ליגמ פרויקטים סביבתיים בע"מ, בית לחם הגלילית, 3600700
טל: 04-8688910
דוא"ל: office@lygm.co.il

1.3 רשימת תוכניות מצורפות

גיליון 1 – מצב קיים – תרשים סביבה ומפות מצב קיים.
גיליון 2 – מצב מוצע - תנוחה (קב"מ 1:250) וחתכים אופייניים (קב"מ 1:250).

1.4 רשימת נספחים מצורפים

- א. פרשה טכנית
- ב. נספח סטטוטורי
- ג. נספח אקולוגי
- ד. נספח נופי

1.5 רשימת קבצים מצורפים

- א. קו כחול DWG
- ב. קובץ שרטוט תנוחה DWG

1.6 רשימת מסמכים נלווים

- א. פרוטוקול השיפוט המקצועי מתאריך 05.03.2021

1.7 שטח התוכנית

12 דונם.

1.8 מחוז מנהל התכנון

מרחב התכנון: עמק הירדן.

מחוז מנהל תכנון: צפון.

2. רקע

2.1 תקציר

סכר אלומות ממוקם במרחק 2 קילומטר במורד סכר דגניה המווסת את הזרימה של מי הכנרת דרומה אל מורד הירדן ובהמשך אל ים המלח. הסכר ממוקם בסמוך לתחנת השאיבה של אגודת המים בעמק הירדן ומט"ש ביתניה.

סכר אלומות הוקם במורד סכר דגניה על מנת להפריד את המים באיכות גבוהה מצפון לסכר והמים באיכות נמוכה יותר בדרומו. הסכר מאפשר שאיבת מים לחקלאות ממי הנחל ומבטיח מפלס מים גבוה באתר הירדנית. התכנית המוצעת מבקשת לשדרג את הסכר הקיים ולהציע הסדרה קבועה של סכר אלומות. הסכר המתוכנן ביחד עם סכר דגניה יאפשר שליטה מיטבית ומהירה במפלסי הכנרת, במקרה שיעלה הצורך בשחרור מים אל מורד הירדן.

התכנון מאפשר יכולת תפעולית גבוהה באירועי קיצון בעזרת מפתח רחב לגלישת מים. בשגרה הסכר מאפשר שמירה על מפלסי המים הנדרשים למשתמשים במעלה הסכר (הירדנית, הרוב-רוי, תחנות השאיבה). גלישת המים של זרימות הבסיס תיעשה תוך כדי יצירת מופע מים בעל חזות נופית ותועלת אקולוגית.

עקרונות אקולוגיים ונופיים מוטמעים היטב בתכנית, אשר שמה דגש על קיום רצף הידרו-ביולוגי לאורך הנחל, שמירה על מורפולוגיה טבעית המשתלבת בנוף שמורת הטבע המתוכננת וצמצום ככל הניתן אלמנטים הזרים לנחל. מגלש הסכר הינו סולם דגים רחב, המאפשר מגוון נתיבי זרימה ומעבר בין חלקי הנחל. סולם הדגים נעשה בשיפוע מתון השומר על מהירויות זרימה מתונות ומשלב בתוכו בריכות שהייה במגוון גדלים.

סיכום העבודות הנדרשות

- פירוק הסכר הקיים.
- הקמת דרך תפעולית באורך 40 מ', עשויה 6 פתחים בגודל 2X6 מ'.
- הקמת סכר בו המגלש משמש כסולם דגים, באמצעות שיקוע בבטון של אבן טבעית בגדלים שונים.
- הרחבת אפיק הנחל להגדלת כושר ההולכה של הזרימה במקטע.
- עיצוב גדות וביצוע שיקום צמחי.
- קיר הגנה סביב מתקני חשמל בתחנת השאיבה בגובה 0.5 מ'.

2.2 נתוני רקע

סכר אלומות ממוקם במרחק 2 קילומטר במורד סכר דגניה המווסת את הזרימה של מי הכנרת דרומה אל מורד הירדן ובהמשך אל ים המלח. הסכר ממוקם בסמוך לתחנת השאיבה של אגודת המים בעמק הירדן ומט"ש ביתניה.

סכר אלומות הוקם במורד סכר דגניה על מנת להפריד את המים באיכות גבוהה מצפון לסכר והמים באיכות נמוכה יותר בדרומו. הסכר מאפשר שאיבת מים לחקלאות ממי הנחל ומבטיח מפלס מים גבוה באתר הירדנית. הסכר עשוי סוללת עפר ואבנים והוא משמש גם לחציית הירדן. בעת פתיחת סכר דגניה או אירועי זרימה חריגים הסכר נהרס. רק לאחר סגירת סכר דגניה הסכר נבנה מחדש.

עפ"י תמ"א 1, מורד הירדן מוגדר כנחל ראשי. מוגדר פשט הצפה בתחום התוכנית. בתחום הנחל מוגדר פשט הצפה. בעת פתיחת מקסימאלית של סכר דגניה, בזרימה של 150 מ"ק/שניה מתרחשות הצפות לאורך מורד הירדן, הכוללות את תחנת השאיבה הסמוכה.

ספיקת תכן

ספיקות השיא במקטע נקבעות על פי כושר ההולכה של סכר דגניה. כושר ההולכה נקבע לכ-150 מ"ק/שניה, השחרור מתרחש באופן מבוקר ויזום של רשות המים ברום מים בכינרת המתקרב ל: 208.80 - מעל רום זה, מתחילות הצפות בטבריה ויישובים נוספים.

לפיכך ספיקת התכן נקבעה לפי יכולת העברה המקסימאלית של סכר דגניה – 150 מ"ק/שניה.

2.3 מטרת העבודה

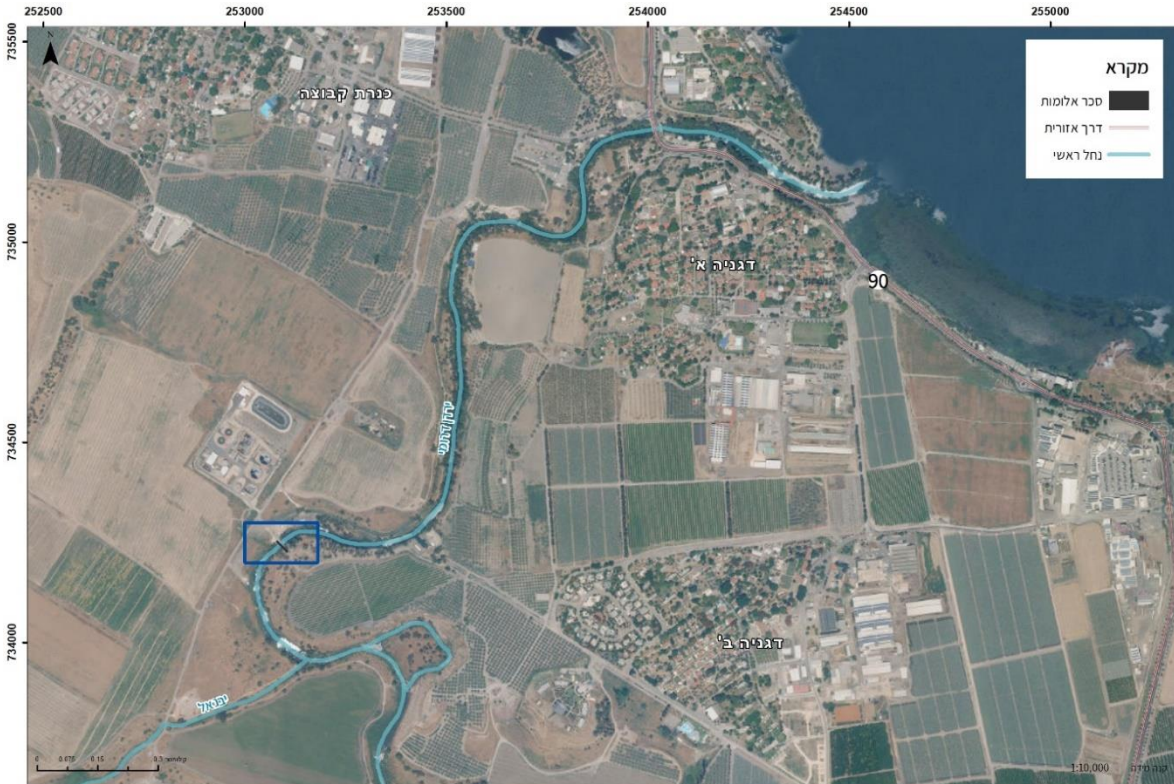
- הסדרה קבועה של סכר אלומות והתאמתו לספיקות התכן במורד הירדן, תוך שמירה על מפלסי המים במעלה הסכר והטמעת עקרונות הידרולוגיים, אקולוגיים ונופיים.

2.4 מהות התוכנית

- פירוק הסכר הקיים.
- הקמת דרך תפעולית באורך 40 מ', עשויה 6 פתחים בגודל 2X6 מ'.
- הקמת סכר בו המגלש משמש כסולם דגים, באמצעות שיקוע בבטון של אבן טבעית בגדלים שונים.
- הרחבת אפיק הנחל להגדלת כושר ההולכה של הזרימה במקטע.
- עיצוב גדות וביצוע שיקום צמחי.
- קיר הגנה סביב מתקני חשמל בתחנת השאיבה בגובה 0.5 מ'.

2.5 תרשים סביבה

תרשים הסביבה מובא להלן.

2.6 פרוט העבודות הדרושות להקמת מפעל הניקוז

פירוט	סוג העבודה
הרחבת חתך הנחל משתי הגדות בתחום הסכר, עיצוב גדות	עבודות עפר
הקמת גשר תפעולי במיקום הסכר הנוכחי, הקמת סכר אלומות בעל מגלש המשמש כסולם דגים, הקמת קיר הגנה על חדר חשמל בתחנת שאיבה	עבודות בטון
שיקוע אבן במגלש הבטון ליצירת מדרגות ונתיבי זרימה בסולם הדגים	עבודות אבן
פירוק הסכר הקיים ופינוי לאתר מוסדר	פירוקים והריסות
עיצוב הגדה, שיקום צמחי, פיתוח נופי	עבודות נופיות אקולוגיות

2.7 תוכניות החלות על השטח (בהתאם לתשריט המצורף בנספח הסטטוטורי)

תוכניות מתאר ארציות:

- תמ"א 1

תוכניות מחוזיות:

- תמ"מ 2/9 - מחוז צפון

תוכניות מקומיות ומפורטות:

שם	יישוב	תאריך	תיאור
1594/ג	דגניה א'	01/03/1979	תכנית מס' 1594
4924/ג	אלומות	27/11/86	תכנית מפורטת מס' 4924

3. עבודות ושימושי קרקע

3.1 הוראות כלליות שימושים והגבלות

3.1.1 הוראות התכנית

עיקרי הוראות התוכנית:

- 3.1.1.1 קביעת עורק ורצועת מגן – האסורים בשימושים כלשהם, למעט אלה המותרים עפ"י חוק הניקוז והגנה מפני שיטפונות תשי"ח – 1957.
- 3.1.1.2 קביעת הוראות בדבר ביצוע עבודות הניקוז בתחומי העורק ורצועת המגן, פיקוח, אחזקה ושמירתם מפני מפגעים.
- 3.1.1.3 בכל מקרה של סתירה בין הוראות תוכנית זו וחוק הניקוז וההגנה מפני שיטפונות תשי"ח 1957 ו/או חוקי המים, כוחם של החוקים יגבר.

3.1.2 הגדרות

ההגדרות המצוינות בתקנון זה מקורן בחוק הניקוז וההגנה מפני שיטפונות תשי"ח 1957.

3.1.2.1 **ניקוז:**

כל פעולה שמטרתה לרכז, לאגור, להוביל או להרחיק מים עיליים או אחרים המזיקים או עלולים להזיק לחקלאות, לבריאות הציבור, לפיתוח הארץ או לקיום שירותים סדירים במדינה, הגנה מפני שיטפונות ומניעתם, אך למעט טיפול במי ביוב.

3.1.2.2 **עורקי ניקוז:**

נהר, נחל, ערוץ, תעלה, שקע, מאגר, בריכה וכל אפיק אחר, בין טבעיים ובין מותקנים או מוסדרים, שבהם זורמים או עומדים מים, תמיד או לפרקים.

3.1.2.3 **רצועת מגן:**

רצועות קרקע לאורך גדות עורק הניקוז, ברוחב משתנה משני צידי העורק, משמשת את רשות הניקוז לאחזקת העורק ומניעת פעולות העלולות לגרום לנזק לעורק הניקוז שלא ברשות מרשות הניקוז.

3.1.2.4 **פעילות ניקוז:**

כל פעולת ניקוז עפ"י חוק הניקוז המתבצעת ע"י רשות ניקוז, או ע"י גורם אחר.

- 3.1.2.5 רצועת רגישות:**
רצועת קרקע לאורך עורק הניקוז ובמקביל לרצועת המגן, רצועת הרגישות הינה 100 מ' מציר העורק, לצידי עורק הניקוז.
- 3.1.2.6 מאגר ויסות:**
מאגר מוסדר לצורך השהיית נגר בספיקות גבוהות מתעלת הנחל למניעת נזק במורד האפיק.
- 3.1.2.7 פשט הצפה:**
שטח אשר עלול/ עשוי להיות מוצף ע"י מי שטפונות מעבר לתוואי הזרימה בעורק, והאמור להישאר פתוח כחלק בהגנה מפני שטפונות. רוחבם של פשטי ההצפה ייקבע לפי העניין בכל תוכנית
- 3.1.2.8 תשתיות:**
גשרים ומעברים, דרכים חקלאיות, מערכות צנרת להשקייה/ שתיה/ ביוב, ברכות ומאגרים מכל סוג שהוא, פתוח השטח, כבישים, מסילות ברזל, קווי חשמל ותקשורת על ותת קרקעיים, שדות תעופה, אנטנות תקשורת מתקנים מיוחדים
- 3.1.3 יחס לתוכניות אחרות ובקשות להיתרי בנייה:**
אין מכוח תוכנית זו לפגוע בתוכניות מאושרות ו/או בבקשות להיתרי בנייה המאושרות.
- 3.1.4 הוראות כלליות לשימושים והגבלות:**
מורד הירדן מוגדר בתכנית תמ"א 1 כנחל ראשי, בעל רצועת מגן של 5 מ' מנקודות המדידה בשני צידי האפיק ורצועת השפעה ברוחב של 100 מטר לכל צד מנקודות המדידה. אפיק הנחל מוגדר כמרחק שבין נקודות הגדה של הנחל משני עבריו. פשט הצפה מוגדר כשטח לאורך הנחל בו זורמים או עומדים מים, כתוצאה מספיקות שהנחל אינו מסוגל להעביר. ככלל על כל האזורים המוגדרים (אפיק הנחל, רצועת מגן, פשט ההצפה, רצועת השפעה) יחולו העקרונות הראשיים, השימושים והפעולות הרשומות בפרק נחלים בתמ"א 1 באישור רשות הניקוז.
- 3.1.4.1 שימושים בקרקע ובמבנים:**
תוכנית מפעל הניקוז המוגשת לא תפגע בשימוש קיים בקרקע או במבנים הנמצאים והנ"ל יישאר בהתאם ליעוד המאושר.
כל שימוש חדש בקרקע בתחום התוכנית כמסומן בתשריט יהיה בכפוף להוראות תוכנית זו ובכפוף לחוק הניקוז והגנה מפני שיטפונות תשי"ח 1957 ולחוק המים תשי"ח 1957.

3.1.4.2 שימושים בעורק וברצועת מגן:

הפעולות המותרות

- יותר שדרוג סכר אלומות ושמירת הגישה אליו.
- עורק הזרימה הקבוע של הירדן ושטחי של פשט ההצפה ישמרו כטבעם, ככל הניתן, ויישאר פתוחים לכל אוכלוסיה לצורך מעבר חופשי של מטיילים ושל הציבור הרחב, בכל ימות השנה, כחלק מפעילות הנופש לאורך הנחל.
- פעולות להשבה ושיקום של הנחל, להשבת פיתולים ותוואים מקוריים וכן לשם הבטחת ערכיו האקולוגיים של הנחל.
- עבודת הסדרה ותחזוקה לצורך הבטחת זרימה תקינה.
- פיתוח נופי, דרכי מעבר להולכי רגל, אופניים והסדרת טיילות.
- חציית האפיק בדרכים מעליו, תוך מתן אפשרות למעבר אדם ובעלי חיים במסדרון הנחל וגדותיו.
- קווי תשתיות לאורך האפיק יאושרו רק לאחר שנבחנו חלופות להרחקת הקווים ולאופן הנחתם ונצא כי זהו המקום המיטבי להעברתם. חציית האפיק בקווי תשתיות תיעשה מתחתיו, באישור רשות הניקוז. ייקבעו הוראות לשיקום השטח לאחר הנחתן.
- שבילים או דרכי שירות לא סלולות, אשר יורחקו ככל הניתן מהאפיק כך שלא ייפגע תפקוד הנחל ותימנע ככל הניתן פגיעה בערכי טבע.
- פעילות חקלאית ללא מבנים. במקרה בו הנחל עובר בתחום ישוב חקלאי יותר בינוי חקלאי, בתנאי ומיקומו יהיה רחוק ככל הניתן מציר הנחל.
- תתאפשר תנועת כלי רכב, והולכי רגל לאורך תעלת הניקוז, הקמת ומעבר מתקני ומערכות תשתית, שבילים, גשרים להולכי רגל ופיתוח נופי תוך נקיטת אמצעי הבטיחות הנדרשים בחוק.

הגבלות ואיסורים

- תנאי להקמת הגשר התפעולי יהיה קבלת היתר בניה בהתאם לקביעה בחוק התכנון והבניה 1965.
- תנאי להקמת הסכר יהיה הקמת קיר ההגנה לתחנת השאיבה.
- חובת תיאום עם רשות הניקוז עבור כל בינוי הנמצא בתחום פשט ההצפה ורצועת ההשפעה של הנחל.
- לא תאושר תוכנית חדשה מכל סוג שהוא (מתאר, מפורטת, בינוי, דרכים, תשתיות) בתחום עורק הניקוז ורצועת המגן, אלא בהסכמת רשות הניקוז. לצורך מתן חו"ד תוכל רשות הניקוז לדרוש הכנת תסקיר ניקוז, דו"ח הידרולוגי, תוכנית ניקוז, וכל תוכנית אחרת ו/או דוחות לפי הצורך.
- יש להעדיף שמירה על רצועת נחל פתוחה ללא מובלים סגורים.
- אין להתקין בנחל כל מתקן הפוגע בתפקודו הניקוזי, האקולוגי או הנופי.
- אזור זה ישמר כשטח פתוח בעל נוף טבעי, ללא פיתוח בינוי עתידי.

- נדרש פינוי של מתקנים קיימים בתחום רצועת הנחל (עורק הניקוז ורצועת המגן) למעט מקומות שיתואמו עם תכנית הנחל באישור רשות הניקוז תוך נקיטת אמצעים הנדסיים לצמצום ההפרעה לערכי הטבע ולתפקוד הנחל כעורק ניקוז.
- בעורק הנחל וברצועת המגן יאסר הערמת/פיזור/אחסון: גזם, פסולת בינוי, אשפה, אבני סיקול וכל חומר אחר.
- כל עבודה בתחום שטח המוגדר כעתיקות תתואם ותבוצע רק לאחר קבלת אישור רשות העתיקות. במידה ויידרשו ע"י רשות העתיקות חפירות הצלה ו/או שימור, יבוצעו הנ"ל לפי הנוהל המקובל.

שטחי שמורת טבע וגן לאומי

- יעוד השטח לשמורת טבע ייעשה ע"פ חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתר הנצחה 1988 ויחולו לגביו הוראות חוק זה. כל פעולה בשטח זה תהיה כפופה לאישור רט"ג.
- הטיפול בצומח טבעי ונטיעות לשיקום השטח, יהיה בהתאם להנחיות אקולוג רט"ג, ממינים מקומיים בלבד. לא יינטעו מינים פולשים ומתפרצים.

3.2 רשימת פרסום תפיסת מקרקעין

מס'	גוש	חלקות וחלקי חלקות	גודל שטח לתפיסה לצמיתות בדונמים	גודל שטח לתפיסה זמנית בדונמים
1	15167	13,25	7.8	-
2	15454	104	1.0	-
3	15456	11-13,15	4.3	-

סה"כ שטח: כ-12 דונם

3.3 תיאור תשתיות בתחום התוכנית

בתחום התכנית קיימות תשתיות מים וביוב. התבצע תיאום עם כל גורמי התשתית הרלוונטיים.

4. אומדן השקעות

סה"כ הערכת עלות התכנית 5,022,500 ש"ח.